

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Fredrika-Bremer-Förbundets Berättelse

för första året af dess verksamhet 1885.

I syfte att åstadkomma en närmare sammanslutning mellan alla dem, som vilja deltaga i arbetet för kvinnans framåtskridande, och dem, hvilka närmast skola draga nytta af detta arbete, bildades hösten 1884 af Redaktionen af *Tidskrift för Hemmet* jemte ett fåtal andra personer en frivillig komité. Efter någon tids förberedelse utfärdade denna komité en inbjudning till dem, som ansågos vara för frågan intresserade, att sammanträda för öfverläggningar. Inbjudningen var undertecknad med namnen S. L—d Adlersparre, E. Ankarsvärd, E. Fries, Hans Hildebrand, Fr. Linnell och Gustaf Sjöberg.

Vid det möte, som hölls på grund af denna inbjudning den 22 november 1884, beslöts att, för vinnande af det åsyftade ändamålet, bilda en förening, som erhöll namnet Fredrika-Bremer-Förbundet. Vid samma tillfälle antogs följande förbundsprogram:

»Förbundets ändamål skall vara att, under kraftig samverkan af erfarna kvinnor och män, inom så vida kretsar af vårt land som möjligt verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt så väl som i socialt och ekonomiskt hänseende.

»Förbundet vill vara en lefvande minnesvärd öfver *Fredrika Bremer*, den ädla banbryterskan för den svenska kvinnans framåtskridande, och skall därför bära hennes namn.

»Förbundet skall verka för sina syften:

dels genom öfverläggningmöten af större och mindre omfång;

dels genom upprättande af en förbundsbyrå i hufvudstaden med uppgift att inhemta och meddela upplysningar, tillhandahålla anvisningsböcker och literatur, skol- och arbetsprogram, upplägga register för vissa slag af arbetssökande, samla uttalanden i viktigare frågor för dagen m. m.;

dels genom att söka vinna *rådgifvare* samt *ombud* i olika delar af landet till ledning för och främjan af förbundets verksamhet, samt

dels genom att, antingen sjelfständigt eller i samband med någon annan publikation, upprätthålla ett organ inom pressen för förbundets verksamhet.

»Af de många och stora uppgifter, som under årens lopp kunna föreläggas förbundet, må här nämnas blott några, af hvilka tvänne, nämligen *stipendiefonders upprättande* samt *meddelande af råd för sjelfstudier*, torde komma att först taga förbundets krafter i anspråk:

— att bland qvinnor af alla klasser *sprida kännedomen om deras rättsliga ställning* samt deraf följande pligt och rätt så väl för makan och modern som för människan och medborgarinnan;

— att verka för att upplysta och sakkunniga qvinnor må utses att taga del i *komitéarbeten* för utredande af sådana offentliga frågor, hvilka närmast beröra barn och qvinnor;

— att medverka till utredning af frågan om nödiga *skolreformer* och försöks anställande med sådana, främja utgifvandet af praktiska skolböcker samt verka för en förbättrad ställning för den högre flickskolan och hennes lärarekår, äfvensom för folkskolans lärarinnor;

— att verka för att erfarna qvinnor må deltaga i *styrelser för skolor* och alla anstalter der barn och qvinnor i större mängd vistas, arbeta eller utbildas för blifvande verksamhet; så ock för att bildade qvinnor må antagas till föreståndarinnor vid sjukhus af olika slag samt der pågående kurser för qvinliga elever;

— att söka bland olika klasser sprida kännedom om *grunderna för en sund ekonomi*, väcka håg för enklare lefnadssätt samt ett kraftigare deltagande i sparkassor, försäkringsanstalter och andra inrättningar till främjan af en förnuftig hushållning;

— att söka verka för *öppnande af nya banor för kvinnans verksamhet* samt för grundlighet i hennes fackutbildning;

— att verka för bildandet af *stipendiefonder för qvinnor* i syfte att bereda dem utväg till sjelfförsörjning, samt

— att *meddela råd för sjelfstudier*».

Vid ett senare möte, den 3 december 1884, sammankalladt för att på grund af det antagna programmet diskutera ett

framlagdt förslag till stadgar, fastställdes stadgar (se bilaga 1), konstituerades förbundet samt valdes styrelse och revisorer.

Sedan vid Styrelsens första sammanträde, den 5 december, val af funktionärer egt rum, har Styrelsen haft följande sammanläggning och fördelning af göromål.

Riksantikvariern <i>H. Hildebrand</i> , Ordförande,	
Fru <i>S. Whitlock</i> , Sekreterare,	
Dr <i>Carl Nyström</i> , Kassaförvaltare,	
Fru <i>S. Adlersparre</i> .	Fröken <i>Ebba v. Hallwyl</i> .
Fru <i>E. Ankarsvärd</i> .	Fru <i>G. af Klintberg</i> .
Hofintendenten <i>A. Börtzell</i> .	Bankdirektören <i>J. H. Palme</i> .
Fröken <i>L. Engström</i> .	Doktor <i>Gustaf Sjöberg</i> .
Fröken <i>Mina Forsell</i> .	

Suppleanter.

Literatören <i>Ernst Beckman</i> .	Fröken <i>G. Hjelmerus</i> .
Fröken <i>G. Elfving</i> .	Kapt. <i>L. A. Hubendick</i> .
Kanslirådet <i>L. Forssman</i> .	Fröken <i>Anna Roos</i> .
Fröken <i>Ellen Fries</i> .	Fröken <i>A. Sandström</i> .
Rektor <i>C. von Friesen</i> .	Fru <i>G. Weidenhielm</i> .
Fru <i>Th. Gylden</i> .	Docenten <i>L. H. Aberg</i> .

Till revisorer valdes:

Häradshöfding *A. Lundvall*.
Bankdirektören *A. Norman*.
Fröken *Alida Rossander*

och till deras suppleanter:

Fröken *J. Levison*.
Fru *Elise Odelberg*.
Doktor *V. Svedbom*.

Vid nämnda styrelsesammanträde insattes i förvaltningsutskottet, jemte kassaförvaltaren, fru *S. L—d Adlersparre*, fru *E. Ankarsvärd*, *H. Hildebrand* och fru *S. Whitlock*.

* * *

Styrelsen har under det första året, räknadt från den 3 december 1884 till den 31 december 1885, hållit 7 sammanträden och dess förvaltningsutskott 27.

Vid dessa sammanträden hafva dels handlagts löpande ärenden, dels granskats och antagits af särskilda komitéer utarbetade planer och stadgar för *förbundsbyråns verksamhet* inom alla dess olika områden, för *meddelande af råd och handledning vid hemstudier*, för en *sjuk-kassa* m. m., om hvilka företag i det följande utförligare redogörelse meddelas.

För att sträcka sin verksamhet till landets olika delar och i dem vinna medarbetare, har Styrelsen utsett flera ombud i landsorten.

* * *

Förbundsbyrån, som under första skedet af föreningens verksamhet begagnade en af Slöjdföreningen kostnadsfritt uppåten lokal, inflyttade den 1 april i den nuvarande lokalen, 19 A Lilla Vattugatan, hvilken hållits för allmänheten tillgänglig hvarje söknedag kl. 12—4.

Såsom chef för byrån har fröken *Mina Forsell*, af intresse för saken, utan all ersättning, godhetsfullt tjänstgjort.

Till byråbiträde och bokförare har utsetts fröken *Gertrud Adelborg*, hvilken mot en, i förhållande till det tränga arbetet, ringa aflöning tjenat den goda saken.

Byråns verksamhet har varit mycket omfattande, hvadan den vid henne anställda personalen mången gång visat sig otillräcklig, hvarför längre eller kortare tid såsom extra biträden tjänstgjort fröknarna *A. Carlberg*, *S. Ulrich*, *O. Adelborg* och *M. Tersmeden*.

Byrån har för Styrelsens räkning utfärdat kallelsebref till nyvalde ledamöter, skött kassarörelsen och expedierat förbundsmeddelandena.

Under den första tid byrån hölls tillgänglig (december 1884) var hennes verksamhet inskränkt till att lemna råd till bokinköp för julen.

Under år 1885 har i utfärdade cirkulär gifvits tillkänna, att byrån meddelar råd i *ekonomiska*, *juridiska* och *hygieniska* angelägenheter. Förvaltningsutskottet har, för infriande af detta löfte, förvärfvat byrån biträde af framstående yrkesmän inom dessa områden. (Se bilaga 2).

Vidare har byrån haft till uppgift att *förmedla beröringen mellan arbetsgifvare och kvinnliga arbetssökande* inom undervisningens, skrifgöromålens och sjukvårdens områden. För detta

ändamål finnas å byrån inskrifningsböcker upplagda. Der hållas ock tillgängliga skrifter, författningar, skolprogram m. m. till vägledning för tjenst- eller kunskapssökande kvinnor.

Ett så vidsträckt och mångsidigt arbete har med nödvändighet kraft omfattande förberedelser. Först från början af maj 1885 kan byråns verksamhet anses hafva på allvar börjat. För att gifva ett begrepp om det arbete, som blifvit utfördt, får Styrelsen meddela följande siffror.

Enligt inskrifningsböckerna hafva anmält sig	
rådsökande i ekonomiska ärenden	} ----- 98.
i rättsfrågor	
i helsovårdsfrågor	
i öfriga frågor	
arbetsgifvare	75.
arbetsökande	296.
	<u>Summa 469.</u>

Häraf framgår, att uppgiften att medla mellan arbetssökande och arbetsgifvare hittills varit byråns vigtigaste. Med tillfredsställelse kan Styrelsen framhålla, att byråns arbete inom detta område varit under senare delen af året ganska rikt på framgång.

Af 75 arbetsgifvare hafva 17 återtagit gjord anmälan och 11 anmälningar balanserats till innevarande år. Af de återstående 47 hafva sökt och erhållit

lärarinnor	20.
lektionsgifvare	12.
föreläserska	1.
sällskap och biträde i hemmet	4.
öfversättare	3.
kontorsbiträden	4.
utländsk korrespondent	1.
skrifbiträde	1.
sjuksköterska	1.

Summa 47.

Af 296 arbetsökande hafva 60 återtagit sin anmälan, 190 anmälningar hafva balanserats till innevarande år. Sammanlagda beloppet af de årslöner, hvilka tillförsäkrats dem, hvilka genom byrån erhållit fasta tjenstebefattningar, uppgår i rund summa till 10,000 kr. Dessutom hafva 18 personer erhållit dels lektions-

arbete och dels tillfälliga arbeten, hvilkas värde ej kunnat å byrån uppgifvas. Den högsta årslön, som betingats från byrån, uppgår till 1,200 kr. (dels för lärarinna i utlandet, dels för första kontoristbefattning). Den lägsta lönen är 150 kr.

Vid julen 1885 har byrån åter hållits tillgänglig för personer, som önskat råd med afseende på bokinköp. Den erfarenhet, som vunnits föregående jul, har gjort det möjligt att denna gång sköta detta arbete på ett mer systematiskt sätt. Nyare och äldre barn- och ungdomsliteratur äfvensom andra nyutkomna literära alster utlemnades till kompetenta personer att granskas. Listor upprättades och en samling af hrr bokförläggare insända böcker har vid samma tid hållits till påseende tillgänglig. Råd angående bokinköp hafva under årets lopp äfven på begäran af läsecirklar och skolor meddelats.

Bland ämnen, förut ej specificerade, i hvilka råd eller upplysningar blifvit begärda, må följande nämnas: vilkoren för inträde vid postverket — vilkoren för inträde i andra och tredje afdelningarne af folkskolelärarinne-seminarium — vilkoren för afläggande af tandläkarexamen, för deltagande i samaritkurs, för inträde i hemmet för sjuksköterskor, för erhållande af plats som småskolelärarinna, för deltagande i stadsfullmäktig- och prest-val, pensionsinrättningar för lärarinnor, statsbidrag för högre flickskolor, — möjligheten att skaffa understöd åt omedlade flickor för fortsättande af påbörjad skolkurs — möjligheten att bereda qvinnor anställning i Riksbankens afdelningskontor — sätt att bereda hjälp åt gamla behöfvande lärarinnor — att betrygga barnmorskors ålderdom — förbättrande af klädedräkten — den svenska lärarinnans ställning — utsigten för tyska lärarinnor i Sverige (uppgiften begärd af en tysk lärarinneförening) — skolmötet i Kristiania — förberedande kurs för inträde vid Högre Lärarinne-seminarium — kostnaden för en kurs vid folkskolelärarinne-seminarium — dödlighetsprocenten bland lungsigtige.

Föreningar i grannlanden, som hafva syften liknande vårt förbunds, hafva vändt sig till byrån med frågor om dess organisation, äfvensom till denna sändt meddelanden och skrifter.

* * *

En *sjukkassa* för lärarinnor och med dem likställda qvinnor har, under namn af *Fredrika-Bremer-Förbundets Sjukkassa*, upp-

rättats. Plan och stadgar för densamma hafva först blifvit uppgjorda af fru *Elisabeth Nyström*, sedan granskade och omarbetade af Professor *P. G. Rosén*, derefter behandlade af förvaltningsutskottet och slutligen antagna af Styrelsen. Stadgarne äro aftryckta i bilaga 3.

* * *

För utarbetande af program för råd och handledning vid *hemstudier* tillsattes under våren inom Styrelsen en särskild komité, bestående af fru *S. L—d Adlersparre*, fröknarna *Elfving*, *Engström*, *Forsell*, *Fries*, *Hjelmerus* och *Sandström* samt herrar *Hildebrand* och *Beckman* jemte förbundsledamoten fru *Henschen*. Den uppgjorda planen framlades för Styrelsen och blef af denna antagen i den lydelse som bilaga 4 visar.

Handläggningen af ärenden rörande hemstudier har anförtratts af en komité bestående af tre personer, för innevarande läsår fröknarna *Ellen Fries*, *Mina Forsell* och *Gunborg Elfving*. Lärare i flera ämnen hafva ock antagits. Verksamheten i detta afseende har börjat mot slutet af året och hafva lärjungar anmält sig i följande ämnen: svenska språket och dess litteratur, franska språket, allmän historia och fysiologi. Medlandet mellan lärjungar, nämnda komité och lärare besörjes af byrån.

* * *

Styrelsen har på grund af stadgarnes § 2 ansett det vara af yttersta vikt att genom tryckpressen sprida redogörelser för sin verksamhet och framställningar i de frågor, som falla inom denna. Genom att öfvertaga 100 exemplar af sista årgången af *Tidskrift för Hemmet*, att för Förbundets räkning försäljas, har Styrelsen förvärfvat sig rätt att genom denna tidskrift få sina meddelanden redigerade och tryckta. Dessa hafva varit af följande innehåll.

I. 1) En öfverblick af arbetet på den svenska qvinnans framåtskridande af *Esselde* samt

2) Om den norska »Kvindesagsforeningen» af *M. S.*

II. Om studie- och yrkesstipendier för flickor, i syfte att bereda dem utväg till sjelfförsörjning, af *Esselde*.

III. Cirkulär. Anvisningar. Bref. Riksdagsmotioner. En moders uppgift.

IV. Anvisningar till i år myndigblifna kvinnor. Stiftandet af Föreningen för gift kvinnas eganderätt. Kristendomen och kvinnofrågan af *L. H. Å.* Bref från Finland om stipendiesaken.

V. Program för idkande af regelbundna hemstudier. Huru kan den enskilda sjukvården på vår landsbygd förbättras? (efter Dr Bergvall). Till Fredrika-Bremer-Förbundet (bref från Kristiania, af M. S.). En qvinlig sällskapsförening i Stockholm. Till resp. arbetsgifvande damer och herrar.

VI. Gifves det en värnpligt för qvinnan? af Esselde. Från Förbundets praktiska verksamhet. För dagen. Flickskoleundervisningen.

För öfrigt har Styrelsen uppsatt diverse cirkulär, som dels varit tillgängliga på byrån, dels genom tidningarne kringständts till allmänheten.

Enär uppgörelsen med Tidskrift för Hemmet gälde endast för året, men de för förbundets löpande verksamhet tillgängliga medel ej medgåfvo upprättande af en egen förbundsskrift, i enlighet med hvad förbundets program förutsätter och dess verksamhet kräfver, förenade sig ett antal förbundsledamöter att medelst gåfvor, hvilka här nedan stå förtecknade, möjliggöra utgifvandet af en dylik skrift.

Styrelsen beslöt då att med garanti af dessa insamlade medel en förbundsskrift i form af månadsblad skulle utgifvas för främjande af de syften, som finnas upptagna i förbundets program samt för behandling af dermed i samband stående sociala och literära frågor.

Till ledarinna af detta arbete utsågs fru S. L—d Adlersparre, hvilken tillsvidare åtog sig uppdraget med förbehållen rätt för sig att utse redaktionsbiträden och på dem öfverflytta det fastställda redaktionsarfvodet.

Månadsbladet erhöll namnet *Dagny*, och utlofvades råd och bidrag vid dess utgifvande af Victoria Benedictson, Ellen Fries, Anna Sandström, Ernst Beckman, Hans Hildebrand, Seved Ribbing.

* * *

Antalet förbundsmedlemmar utgjorde vid slutet af år 1885:

ständiga.....	110
årligt betalande	776

Summa 886

Anm. Kassaförvaltarens rapport upptager afgifter från ständiga ledamöter 110, inträdesavgifter 778. Skilnaden förklaras derigenom, att två ledamöter erlagt först inträdesavgift och sedan ständig ledamotsavgift.

Såsom kassaförvaltarens rapport (bilagan 5) visar, har Styrelsen på olika tider emottagit *gåfvor* till sammanlagdt belopp af 2,830 kronor. Dessa gåfvor äro följande:

1) *Till garanti för utgifvande af förbundsskriften:*

Redaktionen af Tidskrift för Hemmet, med uttryckt önskan att summan framdeles, om möjligt, komme att öfverflyttas till fonden för studie- och yrkestipendier för flickor	500 kr.
Fru Johanna Kempe, på samma vilkor	1000 »
Fru Maria Ekman	200 »
Fröken Beatrice Dickson	500 »
Fru Mathilda Sachs	50 »
J. H. Palme	100 »

2) *Utan vilkor för användningen:*

Fröken Ebba v. Hallwyl	300 »
En onämnd	100 »
Grefvinnan Ulla Mörner f. Montgomery	10 »
Fru Johanna Kempe (öfverbetalning)	70 »

För dessa gåfvor hembär Förbundets Styrelse härmed sin tacksamhet till de frikostige gifvarne.

* * *

De låga medlemsavgifterna, af hvilka en dryg del, på grund af stadgad föreskrift, blifvit afsatt till en fast fond, af hvilken endast räntorna få för förbundets årsutgifter användas, hafva, såsom i kassaförvaltarens rapport framhållits, gjort det ganska svårt att på ett tillfredsställande sätt upprätthålla byråns verksamhet, helst dennas inkomster under första tiden måste vara obetydliga.

Byråns inkomster utgöras af följande afgifter:

Arbetsgifvare erlägger	1—5 kr.
Arbetssökande, inskrifningsavgift	1 »
» då plats eller arbete erhållits	1 à 2 »
Vid upplysningars eller råds afgifvande	1 à 2 »

Vid inskrifning till regelbundna hemstudier erlägges inskrifningsavgift 1 kr. till byrån, hvarförutom byrån erhåller 20% af den stadgade avgiften.

Af personer, som söka råd i juridiska, hygieniska eller ekonomiska angelägenheter, erlägges till byrån en mindre registreringsavgift och derutöfver till den yrkesman, hvars biträde påkallas, ett arvode, som, då uppgörelse derom sker under byråns bemedling, torde utfalla vida billigare än förhållandet eljest skulle vara.

* * *

Förbundets Styrelse har äfven, när tillfälle dertill erbjudit sig, riktat sin verksamhet på annat än det ofvan uppräknade. Så har den, med anslutning till en för ändamålet redan befintlig nämnd, verkat för kvinnors deltagande i val af statsfullmäktige, dels genom muntliga upplysningar på byrån, dels genom tryckta anvisningar.

Frågan om den qvinliga ungdomens elementarundervisning har utgjort föremål för öfverläggningar inom styrelsen, och har, med anledning af denna frågas behandling vid riksdagen, genom en af Styrelsens medlemmar insamlats uppgifter från flickskolor, som åtnjuta statsunderstöd, rörande det sätt, hvarpå deras under senare år utgånga elever tillgodogjort sina inhemtade kunskaper. Dessa uppgifter utgöra ett värdefullt material för bedömande af skolornas resultat. De hafva därför blifvit ställda till förfogande för den komité, som Kongl. Maj:t enligt riksdagens begäran tillsatt för bedömande af undervisningen i nämnda skolor, i hvilken komité för första gången tvänne kvinnor, båda medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet, kallats att delta.

* * *

Bland de inom Förbundets program liggande syften, för hvilka Styrelsen ämnar under den närmaste tiden verka, må särskildt nämnas utarbetandet af en plan för studie- och yrkestipendier för flickor samt grundläggande af en fond för detta ändamål.

Stadgar för Fredrika-Bremer-Förbundet.

§ 1. Fredrika-Bremer-Förbundets ändamål är att, under kraftig samverkan af erfarna qvinnor och män, inom så vida kretsar af vårt land som möjligt verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för qvinnans höjande i sedligt och intellektuelt såväl som i socialt och i ekonomiskt hänseende.

§ 2. För vinnande af sina syften vill förbundet:

a) upprätta en *förbundsbyrå* i hufvudstaden, med uppgift att inom området för förbundets verksamhet inhemta och meddela upplysningar, tillhandahålla anvisningsböcker och litteratur, skol- och arbetsprogram m. m., upplägga register för vissa slag af arbets sökande, samla uttalanden i viktigare frågor för dagen m. m.

b) genom tryckpressen verka för förbundets ändamål.

§ 3. Ledamot af förbundet är hvarje välaktad qvinna och man, som det till af styrelsen kallats och erlägger stadgade afgifter.

Ledamot, som under två på hvarandra följande år icke erlagt stadgad årsavgift, anses hafva ur förbundet utträdt.

§ 4. Hvarje ledamot erlägger en inträdesavgift af tre kronor samt en årlig avgift af samma belopp.

Den ledamot, som på en gång till förbundets kassa såsom ledamotsavgift erlagt trettio kronor, blifver ständig ledamot.

Inträdesavgifter och ständiga ledamöters afgifter afsättas till en fond, af hvilken endast räntorna få användas, derest ej förbundet å allmänt möte annorledes beslutar.

§ 5. Förbundet sammanträder till allmänna möten, vid hvilka beslut fattas rörande förbundets angelägenheter, eller till lokalmöten.

§ 6. Förbundets styrelse består af tolf medlemmar, hvilka, jämte tolf suppleanter, utses å allmänt möte för en tid af två år.

Styrelsen väljer inom sig ordförande, skriftförare och kassaförvaltare samt ett förvaltningsutskott af fem personer, hvilket vårdar förbundets löpande angelägenheter. Utskottet väljer sin egen ordförande. Kassaförvaltaren är sjelfskrifven ledamot af förvaltningsutskottet.

Vid möte, der styrelsen väljes, utses tre revisorer jämte lika många suppleanter.

§ 7. Styrelsen, som har sitt säte i Stockholm, kallar ledamöter, utlyser allmänna möten, bereder de ärenden, som å dem skola behandlas, och verkställer å dem fattade beslut.

Styrelsen anordnar, när så finnes lämpligt, lokalmöten, besörjer genom lämplig person utgifvande af förbundets skrifter, fastställer reglemente för förbundsbyrån, utser dess föreståndarinna, beslutar om

inflytande penningmedels placerande samt vårdar för öfrigt mellan de allmänna mötena förbundets angelägenheter.

För att styrelsen skall vara beslutsmässig, måste minst fem medlemmar vara närvarande.

§ 8. Kassaförvaltaren öfverlemnar inom två månader efter kalenderårets slut räkenskaperna till styrelsen, som håller dem revisorerna till handa.

§ 9. Styrelsen eger att utse rådgifvare bland personer, som finnas villiga att lemna upplysningar och råd rörande olika grenar af förbundets verksamhet, samt ombud, för främjande af förbundets intressen i landsorten.

§ 10. Förslag till ändring af eller tillägg till dessa stadgar inlemnas till styrelsen minst en månad före utlyst allmänt möte. Styrelsen framlägger för mötet de väckta förslagen jämte sitt utlåtande öfver dem.

§ 11. Alla val ske medels slutna omröstning.

Beslut vid allmänna möten fattas med enkel röstpluralitet utom i frågor, som angå ändring af stadgarne eller användande af grundfonden, då två tredjedels pluralitet erfordras.

Beslut vid styrelsens sammanträde fattas med enkel röstpluralitet. Ingen må genom ombud rösta.

Bil. 2.

Cirkulär.

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

Stockholm, 19 A, Lilla Vattugatan (intill 1 April: 15 Brunkebergstorg),

hvilken är afsedd att praktiskt arbeta för förbundets ändamål, vill härmed i allmänna drag antyda de olika uppgifter, för hvilken den dels redan nu arbetar, dels i den närmaste framtiden kommer att verka.

Byrån förmedlar *beröringen mellan arbetsgifvare och qvinliga arbetsökande* inom undervisnings, skrifgöromålen och sjukvårdens områden.

För sådant ändamål finnes å Byrån inskrifningsbok upplagd; der hållas ock tillgängliga skrifter, författningar, skolprogram m. m., till vägledning för tjenstsökande eller kunskapssökande qvinnor.

Byrån anskaffar, enligt regler, som inom densamma hållas tillgängliga och som på begäran meddelas, *råd i juridiska och ekonomiska angelägenheter*, lemnar upplysningar om utöfvande af *qvinnans lagliga rättigheter*, besvarar förfrågningar rörande *helsovård* m. m.

Byrån meddelar äfven råd för *bokinköp* och bildande af *läseföreningar*.

För utförande af dessa sina uppgifter har Fredrika-Bremer-Förbundet försäkrat sig om biträde af erkänt sakkunniga personer.

Byrån förbereder:

dels ett system för *hemstudier*, med kurser för olika behof och ändamål;

dels en plan för en *sjukhjelpskassa för lärarinnor* och med dem likställda arbetande qvinnor;

dels slutligen bildandet af en *fond för yrkes- och studie-stipendier* för flickor, i syfte att underlätta deras framtida sjelfförsörjning, för hvilken fond man hoppas, att Förbundet skall få mottaga gåfvor.

Byråns förmedling lemnas åt Förbundets medlemmar, i vissa fall kostnadsfritt, i andra mot minsta möjliga ersättning; — åt *icke* medlemmar mot en billig afgift, i mån som ärendet kräfver tid och kostnad.

Förbundets medlemmar och ombud samt andra intresserade personer behagade anmäla till Förbunds-Byrån personer, hvilka önska kallas till medlemmar, reqvirera program och stadgar m. m.

Ledamot betalar en inträdesavgift för en gång af 3 kronor och en årsavgift af 3 kronor. Den, som på en gång erlägger 30 kronor, varder ständig ledamot.

Förbundets tryckta meddelanden tillhandahållas på Byrån, dels genom Tidskrift för Hemmet (pris 5 kronor för 6 häften) dels i separataftryck à 20 öre.

Äfven andra ströskrifter i ämnen, som tillhöra Förbundets uppgift, formulär till förfrågningar m. m. kunna reqvireras från Byrån.

Skriftliga förfrågningar skola åtföljas af postmärken för svaret.

Bil. 3.

Stadgar för Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuk-kassa.

§ 1. Kassans namn och ändamål.

Kassans namn är Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuk-kassa och densamma har till ändamål att åt sina delegare lemna understöd i form af penningebidrag, då någon af dem till följd af sjukdom är oförmögen till arbete.

§ 2. Villkor för delaktighet i kassan.

Delaktighet i kassan kan erhållas af hvarje qvinna, som är lärarinna eller har en ställning och verksamhet, hvilka äro jemförliga med lärarinnas, och hvilka med afseende på sjuklighets-

och dödlighetsförhållanden icke kunna anses vara ogynsammare än lärarinnekallets;

som vid inträdet fyllt aderton år, men icke uppnått femtio års ålder;

som vid inträdet företer läkares intyg om normalt helsotillstånd; och

som erlägger stadgade afgifter.

§ 3. Kassans tillgångar.

Kassans tillgångar utgöras af delegarnes inträdesavgifter och årsbidrag samt densamma möjligen tillfallande gåfvor och donationer. Den består tillsvidare af tvänne fonder: Understödsfonden och Reservfonden. Den förra utgöres af de inflytande årsavgifterna och från densamma utbetalas omedelbart och i första hand sjukhjelpen. Reservfonden bildas af inträdesavgifterna, samt af det öfverskott, som understödsfonden kan lemna vid hvarje års slut. Till dessa torde framdeles ytterligare en fond tillkomma, Donationsfonden, bildad af tillfälliga gåfvor och donationer.

§ 4. Afgifter till kassan.

Avgifterna till kassan bestå dels af sådana, som erläggas blott en gång vid inträdet, dels af årliga bidrag, hvilka storlek bestämmas af åldern vid inträdet och utgå enligt följande tabell.

Från fyllda	18 till 25 års ålder		Inträdesavgift.		Årsavgift.	
»	»	»	3 kronor	»	12 kronor.	»
»	»	25 » 30	»	4 »	»	13 »
»	»	30 » 35	»	5 »	»	14 »
»	»	35 » 40	»	6 »	»	15 »
»	»	40 » 45	»	7 »	»	16 »
»	»	45 » 50	»	8 »	»	17 »

Avgifterna inbetalas direkt till kassan i Stockholm inom januari månad af det kalenderår, för hvilket sjukförsäkringen skall gälla. Skulle första inbetalningen af årsavgiften vid inträdet icke ega rum i januari månad, erlägges en avgift, hvars storlek bestämmas i förhållande till den återstående delen af löpande året med tillägg af en månad.

Dessa bestämmelser gälla för personer med normalt helsotillstånd vid inträdet. På kassans styrelse må dock bero att i undantagsfall, mot ökade avgifter, intaga personer med icke fullt normalt helsotillstånd, samt, i undantagsfall, personer äldre än femtio år. Den för inträdesåldern bestämda årsavgiften utgår oförändrad och sjukhjälp utbetalas äfven efter det femtionde året, samt äfven om delegarinnas helsotillstånd under tiden försämrats.

§ 5. Försummad årsavgift.

Underlåter delegare att inom föreskrifven tid inbetala sin årsavgift till kassan, förlorar hon derigenom sin delaktighet i densamma. På

styrelsens bepröfvande må dock bero, dels att medgifva intill en månads respit mot straffränta af 12 %, dels, i händelse inbetalningen fördröjes utöfver en månad, medgifva, att den försumlige må utan nytt intyg om normalt helsotillstånd och genom erläggande af ny inträdesafgift och årsafgift lika med den förut betalda få återvinna sin rätt till kassan. Såsom alldeles ny medlem stånde det alltid fritt att söka åter ingå i kassan.

§ 6. Sjukhjelp.

Sjukhjelpen utgår från understödsfonden med en krona och femtio öre om dygnet för en tid af högst tretton veckor under kalenderåret och utbetalas sedan intyg om oförmögenhet till arbete på grund af sjukdom blifvit styrelsen företedt och af densamma godkändt samt sjukdomen varat mer än fem dygn.

Om kassans tillgångar det medgifva, må på styrelsens beslut tiden för sjukhjelpens utbetalande något utsträckas. dock aldrig öfver tjugu veckor, samt äfven understöd beviljas åt dem, som behöfva hvila eller stärkande kurbehandling. Sedan sjukunderstöd utgått under sammanlagdt ett hundra trettio veckor, beror på styrelsen, huruvida ytterligare inbetalning af den ursprungliga årsafgiften och utbetalning af sjukhjelp skall fortgå. Under barnsäng, beräknad till tre veckor, utgår icke sjukhjelp.

Rättighet till erhållande af sjukhjelp inträder först fyra veckor efter det inträdes- och första årsafgiften blifvit erlagda. Kassans verksamhet tager ej sin början förr än ett hundra femtio medlemmar antecknats såsom delegare i densamma.

§ 7. Reservfonden.

I den händelse understödsfonden ej skulle förmå betäcka nödvändiga utgifter, lemnar reservfonden sitt bistånd, men till dess den senare hunnit växa till ett belopp i kronor af minst tjugu gånger delegarnes antal, må densamma icke användas till andra utgifter än de nyss nämnda nödvändiga. Sedan den nått denna storlek, må på bepröfvande af styrelsen i samråd med sakkunnig person, om så behöfves, bero, huruvida denna fond må ytterligare stärkas eller dess öfverskott användas eventuelt till andra i föregående paragraf nämnda ändamål.

§ 8. Kassans styrelse.

Kassan förvaltas af en styrelse, bestående af fem medlemmar, hvilka jemte tre suppleanter väljas i slutet af april hvarje år af Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse och dess suppleanter. Denna kassastyrelse, hvars befogenhet för öfrigt är angifven i föregående paragrafer, utser inom sig ordförande samt tillsätter lämplig person till kassaförvaltare och räkenskapsförare. Årets räkenskaper skola vara afslutade och till Förbundets revisorer för granskning aflemnade inom två månader efter kalenderårets slut.

§ 9. Årsmöte.

Hvarje år i april, efter afslutad revision, kallas genom tillkännagifvande i tidningarne kassans delegare till allmän sammankomst. Vid denna sammankomst förekommer:

- a) meddelande af styrelsens berättelse;
- b) meddelande af revisorernas berättelse;
- c) fråga om decharge för styrelsen;
- d) möjligen väckta förslag om ändring i stadgarne.

Rösträtten utöfvas per capita och vid omröstning gäller enkel pluralitet.

Vägras decharge, öfverlemnas kassan och dess förvaltning omedelbart i delegarnes händer. Likaså i händelse sådan förändring af stadgarne beslutes, som icke af styrelsen godkännes.

§ 10. Förändring af stadgarne.

Vill delegare i sjukkassan föreslå ändring af eller tillägg till dessa stadgar, skall sådant skriftligen inlemnas till styrelsen före februari månads utgång för att i sammanhang med styrelsens och revisorernas berättelse behandlas på årsmötet.

Bil. 4.

Program för idkande af regelbundna hemstudier.

Det är en gammal erfarenhet, att öfvergången från skolarbetet till studierna i hemmet är förenad med många svårigheter och hinder, hvilka till och med för mången kunna vara oöfverstigliga, och att sålunda blott allt för ofta den unga människans behof af tankeodling och intellektuel utveckling lemnas otillfredsstäldt eller gäckadt af olämplig näring.

Särskildt kan den unga flickan endast sällan efter slutade skolstudier med verklig nytta och framgång läsa på egen hand. Hennes skolgång har ofta varit oregelbunden, hon slutar skolan vanligen så tidigt, att den förberedelse till sjelfständigt arbete, som gymnasialstudier kunna lemna, ej kommer henne till del, och hon har dessutom långt större svårighet att få råd och hjälp än hvad ynglingen har. Men på samma gång som svårigheterna vid studier på egen hand äro större för den unga flickan än för ynglingen, är hon långt oftare än han hänvisad endast till studier i hemmet. I synnerhet är detta nästan alltid händelsen, då hon har sitt hem i en mera aflägsen

landsbygd. Hon är oftast icke i tillfälle att utbilda sig till ett visst kall eller yrke, hon är af olika anledning bunden vid hemmet, men hennes pligter och sysselsättningar der upptaga vanligen ej på långt när hennes tid. Hon känner, att det lilla kunskapsmått hon vunnit i skolan, endast är en grund, på hvilken hon skulle bygga vidare; hon har ofta ett starkt begär att vidga sina insigter och odla sin tankekraft genom fortsatta studier. Men hon vet ej *hvad* hon skall läsa, ej heller *huru* hon skall läsa, då det ej längre är fråga om lexläsning. Hennes studier, företagna på måfå, blifva derföre oftast allt för oregelbundna och ytliga för att kunna vara fruktbarande. Detta inträffar icke blott omedelbart efter skolgångens avslutande, utan ofta äfven vid mognare år, då den unga qvinnan drifves att söka näring för sitt kunskapsbegär, men i saknad af grundliga förstudier, goda böcker eller lämpliga rådgifvare kastar sig öfver hvilka literära alster som helst, ofta af det mest tvifvelaktiga värde.

För att förekomma de faror och olägenheter, som häraf följa, hafva åtgärder vidtagits i flera land. I Förenta staterna, i England, i Skotland, i Frankrike, i Preussen hafva föreningar bildats i syfte att gifva råd och lemna hjälp åt den på egen hand studerande qvinnan. Dessa föreningar hafva ej alltid lika organisation och deras råd och hjälp taga i de olika landen olika form och ändamål. I Skotland till exempel söker man hufvudsakligen hjälpa de unga flickorna att kunna taga del i vissa examenståffingar. I Förenta staterna åter söker man företrädesvis vänja dem vid regelbunden och allvarlig läsning. I Paris drifver man rent af skolstudier »par correspondance». Öfver allt hafva dessa föreningar för meddelande af anvisningar rörande hemstudier mottagits med varmt erkännande och vunnit stor anslutning.

Här i Sverige är det den framstående författaren herr Ernst Beckman, hvilken efter att hafva gjort bekantskap med de amerikanska förhållandena sökt, genom en uppsats i Tidskrift för Hemmet*, väcka qvinnornas intresse för ordnade hemstudier. Praktiska svårigheter hafva dock mött för att hos oss kunna åvägbringa föreningar i detta syfte.

Nu vill likväl Fredrika-Bremer-Förbundet söka besegra dessa svårigheter och framlägger derför härmed en plan för meddelande af råd och ledning vid hemstudier, lämpade efter våra förhållanden.

Denna plan är afsedd dels för den unga flickan, hvilken slutat skolan och har tid och håg att fullfölja sina studier, dels ock för personer af mognare ålder, hvilka önska på högre och lägre stadier erhålla anvisning till litteratur eller ledning för grundligare studier i vissa ämnen.

Den studerande eger att sjelf bestämma hvilket ämne hon vill läsa och till hvilken omfattning hon vill erhålla studiehjelp. Likaledes må hon sjelf bestämma den tid, hon vill använda på sina studier, för hvilka de husliga pligterna ej må åsidosättas, endast ordnas i syfte att lemna tid för intellektuellt arbete. En viss regelbundenhet i läsningen måste man nämligen yrka, emedan derförutan intet godt re-

* Se tjugonde årgången.

sultat kan vinnas. Ingen må dock anse denna sak utförbar, emedan måhända ej någon längre del af dagen kan afsättas till studier. Med blott en timme om dagen, väl använd, hafva mången gång goda resultat vunnits. En dotter i hemmet, en lärarinna, en i praktiska värf anställd qvinna har alltid den utvägen att stiga tidigt upp för att tillvinna sig en sådan fredad arbetsstund. Unga hustrur och mödrar kunna, med något tillmötesgående från sin omgifning, i de flesta fall så ordna sin dag, att de få en arbetsstund för sig sjelfva, hvars resultat en gång skall komma familjen till godo. De under sysslolöshetens eller tvångsnöjenas tyngd lefvande qvinnorna skulle genom ett regelbundet tankearbete afvinna lifvet nya intressen och bereda sig sjelfva att värdigare möta dess kraf.

Enligt den uppgjorda planen skulle för hvarje studieämne finnas en högste ledare samt efter behof en eller flera korresponderande lärarinnor. Det har lyckats förbundet att för dessa uppgifter vinna framstående och för saken nitälskande personer.

Hufvudafsigten med de råd och anvisningar, hvilka sålunda erbjudas, är visserligen att tjena dem, hvilka önska studera för kunskapens skull och för att främja sin personliga utveckling; dock är det intet som hindrar att begära ledning för vinnande af ett eller annat praktiskt mål, såsom inträde i högre läroverk, förmåga att undervisa mindre syskon m. m.

Att kostnadsfritt lemna anvisningar för hemstudier och leda dessa skulle för Fredrika-Bremer-Förbundet vara en omöjlighet. Så väl anvisningarna som ledningen kräfva direkta utgifter, och förbundets tillvaro är, allrahelst under första åren, beroende af antalet af dess medlemmar, så mycket mer som medlemsafgiften är satt lågt och den för förbundet utstakade verksamheten är mycket omfattande. Fredrika-Bremer-Förbundet vill emellertid, för att tillvinna systemet för ordnade hemstudier allt flera anhängare, sätta afgifterna för de studerande så lågt som möjligt. Särskild förmån är beredd dem, som tillhöra Fredrika-Bremer-Förbundet.

Alla qvinnor, hvilka önska vidga sina kunskaper och odla sin intelligens genom regelbundna studier, utan att derföre lemna hemmet eller åsidosätta sina pligter der, äro välkomna att begagna sig af de fördelar nedanstående program erbjuder.

Program.

§ 1.

Förbundet vill verka för att qvinnor må vänja sig vid att använda en del af sin lediga tid till bildande läsning efter en bestämd plan.

§ 2.

För detta ändamål erbjuder sig förbundet att:

- a) meddela allmänna råd angående sättet att bedrifva hemstudier,
- b) meddela anvisning rörande litteratur inom visst ämne eller del af ett ämne,

- c) meddela råd för studier, lämpade efter den studerandes behof och ståndpunkt,
- d) bereda den sådant önskar, tillfälle att få anteckningar om lästa arbeten genomsedda och rättade samt skriftliga frågor angående det ämne, som studeras, skriftligen besvarade.
- e) bereda den, som sådant önskar, tillfälle till pröfning af en genomgången kurs.

§ 3.

Hvarje qvinna med vanlig skolbildning, som vill idka hemstudier, kan skriftligen anmäla sig å förbundets byrå till erhållande af ofvan nämnda anvisningar och råd.

§ 4.

Vid sådan anmälan uppgifve man:

- a) fullständigt namn och adress,
- b) huruvida något och i sådant fall hvilket eller hvilka främmande språk läsas utan svårighet,
- c) huruvida man i uppgifvet ämne önskar endast anvisningar rörande litteratur eller råd och ledning för studier,
- I senare fallet uppgifve man vidare:
- d) i hvilken skola man gått eller hvilken annan undervisning man åtnjutit,
- e) huru mycken tid man under vanliga förhållanden kan och vill afsetta för hemstudier dagligen eller i veckan.

En hvar uppgifve:

- f) hvilka böcker för henne äro tillgängliga i det anmälda ämnet.

§ 5.

Anmälan för erhållande af råd och ledning i afseende på studier innebär, att den som anmäler sig är villig att, så vida icke oförutsedda omständigheter göra det omöjligt, fortsätta sina studier minst ett halft år, och att minst en gång hvarannan månad insända till förbundets byrå ett kort meddelande om studiernas fortgång.

§ 6.

Vid anmälan erlägges en inskrifningsavgift af 1 krona, gällande för ett halft år, hvilken berättigar till erhållande af anvisning rörande litteratur.

För råd och ledning i afseende å studier erlägges derjemte en avgift i förhållande till det biträde, som önskas.

Medlem af förbundet är befriad från nyssnämnda inskrifningsavgift.

§ 7.

All kostnad för postporto bestrides af korrespondenten.

§ 8.

Förbundet anskaffar handledare i de olika ämnena.

§ 9.

Förbundet är villigt, när så ske kan, meddela upplysning, hvarest till läsning föreslagna böcker kunna till låns erhållas.

§ 10.

Såsom ämnen, i hvilka förbundet är villigt att lemna anvisningar om litteratur och råd för studier, må nämnas:

Historia (äfvén Kyrkohistoria, Kulturhistoria, Litteratur- och Konsthistoria),

Geografi,

Matematik,

Naturkunskap (äfvén Hälsolära),

Pedagogik,

Svenska språket och dess litteratur,

Främmande språk och deras litteratur.

§ 11.

Allmänna förfrågningar angående hemstudier besvaras af Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

§ 12.

Verksamheten för meddelande af anvisningar och råd rörande hemstudier tager sin början med nästkommande oktober månad.
Stockholm i juli 1885.

Styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundet.

Bil. 5.

Kassa-Förvaltarens Rapport.*Till Styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundet.*

Ur räkenskaperna anføres följande:

K o n t i.	Inkomster.		Utgifter.	
Fröken Lindberg.....	100	—	100	—
Fru Whitlock.....	479	—	479	—
Intecknings-Garanti-Aktiebolaget.....	2,800	—	9,150	—
Byrån.....	278	60	1,545	85
Inventarier.....	—	—	809	65
Tidskrifter och cirkulär.....	646	95	562	07
Ständiga ledamöters afgifter.....	3,300	—	—	—
Inträdesavgifter.....	2,334	—	—	—
Årsavgifter.....	2,106	—	—	—
Gåfvor.....	2,830	—	—	—
Räntor.....	107	39	—	—
Organisationskonto.....	—	—	887	79
Allmänna omkostnaders konto.....	—	—	1,136	02
Kassa.....	—	—	311	56
Vinst- och Förlustkonto.....	2,778	27	2,778	27
Balanskonto.....	7,984	—	7,984	—
Kronor	25,744	21	25,744	21

Af gåfvorna äro 2,350 kronor skänkta med vilkor af användning för den nya tidskriftens räkning, 480 kronor deremot utan vilkor.

Vinst- och förlustkontot har följande utseende:

Vinst:

Tidskrifters och cirkulärs konto.....	84: 88.
Årsavgifter.....	2,106: —.
Gåfvors konto.....	480: —.
Räntors konto.....	107: 39.

Kronor 2,778: 27.

Förlust:

Byrån.....	1,267: 25.
Organisationskonto, afskrifning.....	375: —.
Allmänna omkostnaders konto.....	1,136: 02.

Kronor 2,778: 27.

Balanskontot har följande utseende.

Tillgångar:

Intecknings-Garanti-Aktiebolaget	6,350: —.
Inventariers konto	809: 65.
Organisationskonto	512: 79.
Kassan	311: 56.
	<hr/>
	Kronor 7,984: —.

Skulder:

Ständiga ledamöters afgifter	3,300: —.
Inträdesavgifter	2,334: —.
Gåfvors konto	2,350: —.
	<hr/>
	Kronor 7,984: —.

I afseende på den äfven af revisorerne gillade åtgärden att bland tillgångarne upptaga organisationskostnader till ett belopp af 512 kronor 79 öre anmärkes, att en sådan bokföringsåtgärd här som i andra liknande fall har sin förklaring deri, att första året af en förenings verksamhet icke kan eller bör ensamt såsom förlust bära alla de oundvikliga kostnader, som föreningens grundläggande medför, utan bära dessa kostnader på flera år fördelas.

Fröken G. Adelborg har jemte sin öfriga verksamhet å byrån med nit och skicklighet skött befattningen som bokförare och kassör. Stockholm den 12 februari 1886.

Carl Nyström.

Revisorernas utlåtande har följande lydelse:

»Fredrika-Bremer-Förbundets räkenskaper och styrelseprotokoll för tiden 17 nov. 1884—31 dec. 1885 äro af oss revisorer denna dag genomgångna utan anmärkning, hvarjemte vi äfven granskat de i utgående balanskontot upptagna valutor. De siffror, som utvisa förbundets ekonomiska ställning vid 1885 års slut, finnas angifna i Styrelsens berättelse, till hvilken vi alltså derutinnan hänvisa.

Stockholm den 13 febr. 1886.

Alida Rossander. Alb. Norman. Axel Lundvall.